

A „KELET” előfizetési díja :
Vidőkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” minnenap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás :
F6 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Az értékesebb cikkeket díjaztatnak.
Regisztrátok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal :
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Hirdetési díjak.

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr.
Bélyegdj minden hír letet után 30 kr. Nagyon gyakoriabb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Orpeli Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhans der Wollzeile 36.) Hasenstein et Vogler (Vallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapestben: Hasenstein és Vogler hirdetésk. köv. irodája. Goldbergo A. V. hirdetések felvételi irod. Budapestben Szervitátor 5. sz.

Nyitási czikkok
gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kolozsvár, november 12.

(?) Mintha valami rothadna Dániában — s míg a rónesoló toroklob állandó járványként fészkei meg magát községekben, megtizedelve a jövő nemzedékeket, a mai öltögt még talán veszélyesebb miasmáknak vannak kitéve.

A társas együttlét nagy terheket ró az egyesekre s az egyéni jogokat sokszorosan korlátozza, hogy a közös társas-lét lehetővé váljék. A cultura előhaladtával mind inkább sokasodnak azok a viszonylatok, melyekbe az egyén az egyénnel lép s melyeknek érdekében mind több szabadságmunkáról vagyunk kénytelenek lemondani, csak hogy maga a főcél: a csupán közösen végezhető cultur-munka elérhető legyen.

Am e lemondások nem a társadalom elvont fogalmáért, nem az abstract állam-eszme korlátlan hatalmának, hanem a társadalmi s erkölcsi közösségben élő egyesek minél nagyobb fokú jólétének, teljes kifejlődésének érdekében történnek. Mihelyt a feláldozott jogok összege túlhaladja az ez által nyert előnyök összegét, kimaradhatatlan a többség elégedetlensége a meglevő állapotokkal, szükségképp következik a törekvés az aequilibrium helyreállítására s ha másképp nem lehet: erőszakkal való elhárítása s tulhajtott terheknek s oly társasági állapotoknak teremtése, a melyekben az egyén által hozott áldozatok csekélyebbek az élvezett előnyöknél.

S nem illethetünk a tulzás vádjával, ha legalább annyit merünk feltételezni követelni a társaságtól, hogy bár személyi sértetlenségünket biztosítsa azoknak az áldozatoknak fejében, a melyeket e társaság fennmaradása érdekében hozunk; hogy legalább a felől nyugodtak lehessünk, hogy erkölcsi és anyagi létünk nem lesz orvátadásoknak kitéve, ha a nyilvánosság terére kilépünk.

A legutóbbi napok története két sajnós tényt kerített napi rendre, melyekből arról kelle meggyőződünk, hogy ez irányban való számitásaink szinte-szinte homokra épült légvárak valának s nem egészen indokolatlan fölsohajításunk: mintha valami rothadna Dániában!

E tények egyike a Szapáry-Pázmándy affair. A botrány-hajbászat közkeletűvé vált szokása egész hidegvérséggel sutt a becsatlenség vádjának bélyegét egy eddig szeplőtlen jellemű férfura s két nap mulva kegyeskedik, némi türes formalitások betöltése után, kijelenteni, hogy a vád alaptalan volt, a vádlott ártatlan, becsatlenség nem történt. Ám

ekkorra már ország-világot bejárta a hír s jól tudjuk — semper aliquid haeret... Már mind hiában a négy tanu nyilatkozata, sőt a vádló deprecalása is — a világ pustog tovább, beszél elsimításról, leplezetésről s a társaság nem bírja begyógyítani e sebet, melynek ejtését degenerált formái lehetővé tették.

S ha ez úgy arról tanuskodik, hogy a társadalom nem tudja biztosítani az egyén erkölcsi sértetlenségét: a Hecht-Boemelburg affair, melynek lefolyását a képviselőház ép most vette tudomásul, azt bizonyítja, hogy a magyar állam nem elég erős arra sem, hogy bár physisai sértetlenséget biztosítson polgárai számára — s a békés polgárok legfőbb arra számíthatnak, hogy négy-öt életveszélyes kardvágásért egy-két heti laktanyai fogságot szenved a tettes lieutenant, vulgo lajdnánt ur,

Valóban, az ilyes esetek nem igen alkalmasak arra, hogy lelkesedésre buzdítsák az állami terheket hordozó polgárokat a fennálló társasági rend iránt.

Mi egyáltalán nem szoktuk magunkat illusiókban ringatni az élet eszményies képzelgéseire nézve. Jól tudjuk, hogy a valóság olyan börtönör, aki ugyancsak szűk cellákba sorozítja a phantasticus törekvőket. Látjuk, hogy a világúr megmérhetetlen távolai hajszálnyi csekélységek ahoz a távolhoz képest, a mely a „kellene” és a „van” között esik. De talán még sem igen sokat követelünk a társaságtól, ha legalább annyit megvárunk tőle, hogy bár a személy-biztonságról gondoskodjék, mind physisai, mind moralis tekintetben. Mäskülönben, bizony nem tudjuk, miért hozzuk, fennmaradásaért való, nagy áldozatainkat...?

Még egy pár észrevétel
növevelési ügyünkre vonatkozólag.
(Folytatás.)

Mily teljesen más képet tüntet fel a „Leánynevelő intézet!”

Mindaddig, míg e körülményre nem figyelmeztettek, még csak nem is sejtők, hogy lakásunkhoz épen oly közel van egy leány-nevelő intézet, mint a fü-iskola. A kert, mely épen akkora, mint a másik, a legkevésbé sem gyaníttatja, hogy a fiatal leányok üdítő mozgására csak a legkisebb gond is fordíttatnék; hanem egészen el van foglalva gyeppel, párkányzott virágágyakkal, kavicsos behintett utakkal, bokrok és virágokkal, elő-városi diszkertek módjára. Öt hónap alatt egyetlen egyszer sem vonta magára ama hely, nevelés vagy ujongás által figyelmünket.

mond, hogy az ember állva elalhatik mellette, kiáltott fel.

— Hallgassa csak ezt, hallgassa kérem.
S e szavak után Horace, elolvasta fennhangon a két levelet, időnként félbeszakítva szavait, — hogy szabad folyást engedjen vidámságának.

Verez asszony a levél elolvasása alatt elején maga is halandó volt nevetni; azután valóságos figyelemmel kezdett hallgatni tovább, azután pedig, miután Horace elvégezte az olvasást, kivette kezéből a leveleket, s azok érdekesebb helyei iránt saját szemével kezdett magának meggyőződést szerezni. Jó, hogy az ember ne higgyen, csak önön magának.

— Oh! szegény, szegény nagybátyám! kiáltott fel Horace, tehát ez volt az a híres titok! Bizonyosan tisztas is leírta vallomásait, mielőtt elküldötte volna; félt, hogy anyám ki fogja őt gunyolni. És nézve csak, mennyire igyekszik, hogy tréfára fordítsa a dolgot, és még is e tetített vilámság alatt, mennyire elárulja magát a komoly szenvedély. Oh! igen, hiszem, hogy „nyugtalanágban töltött napjai, s izgatott éjei vannak.” Láthatja, kérem, mennyire meg van most magyarázata, magaviselete következetlenségeinek, elpirulásának, azon több rendbéli udvariasságoknak, melyeket kegyedék irányában elkövetett, ő ki máskor oly udvarias, oly annyira rabja az illendőségnek! Megesküdtök, hogy nem teszi ide be többé lábát, miként a lepke felfogadja magában, hogy nem közelít többé a gyertya lángjához. Minden reggel így szól magában: „Hagyjuk ide Lausanne-t, utazzunk el.” És nem volt ereje elutazni. És mégis helyt ülni sem bír, szerelmi bánatát elpanaszolja a fő vízenek, ott keres enyhülést. Azt kérdeztük egymástól mit kereshet a tulzó parton, Erien környékén? Ej, édes istenem, hát elmegy Meilleré-be, hogy szemlélje

Alkalomszerűleg láthatánk leányokat, tan-könyvekkel kezökben, az övényeken ballagni, vagy egymást karonfogva sétálgatni. Egyszer az igaz láttuk, hogy egy leány a másikat a kertben körülkergette; de ezen egy eset kivételével semmi más, erőteljes testgyakorlat-hoz hasonló nem volt soha látható.

Ez így van városunkban is, azzal a különbséggel azonban, hogy magán nőnevelő intézeteink még sétányokkal ellátott kerttel sem rendelkeznek, továbbá a legszűkebb, elzártabb utcákban vannak, szűk udvarral, alacsony, sötét, legtöbbszörre földszinti és nedves szobákba elhelyezve, innen azután az a szomorú jelenség, hogy magán nevelő-intézteink növendékei miad sápadt és halványok, tehát divatos színek!

Sam a nagyméltósági vallás- és közoktatási ministerium, sem városi hatóságunk, és a kinek talán első sorban lenne kötelessége, — tanfelügyelőségünk nem fektetnek kellő súlyt ezen körülményre — pedig ez főfontosságú körülmény, mert a nőnek — hivatásukat tekintve, — talán még több szükségök van, ép, erős és jól ki fejldött testalkatra, mint a férfiaknak.

A milyen fontos a nőknek testi nevelése — mely a szülők és nevelő-intézetek közt megoszló kötelesség szokott lenni — épen oly fontos a nők helyes irányu tanítása, mely utóbbit kizárólag a nőnevelő-intézetek helyes berendezése, szakértő tanárok alkalmazása, physisai, chemiai felszerelvények kellő mennyisége, ásvány-, állat- növény-gyűjtemény, jó földgömbök, földabrazok stb. által érhető el csak.

Nálunk még távol állunk attól, hogy helyes neveléstani elvekre fektetett nőnevelésről beszélhetnénk.

Vannak ugyan szentesített törvényeink a nők helyes nevelését illetőleg, de azok még ez idő szerint, írott malasztak tekintetők.

Először is nagy hiba a nagyméltósági vallás- és közoktatási ministerium részéről, az az indoklatlan eljárás, miszerint derűre-borúra engedélyezi a magán nevelő-intézeteket nem vizsgálja meg az alapítók vagyoni állapotát, szellemi képzettségét, a tanulókat, a felállítandó intézet taneszközeit, nem teszi szoros kötelességévé az iskolaiszéknek a felállítandó iskola helyiségek heyes és tapintatos megválasztására vonatkozó törvények szigorú végrehajtását, főként városunkban, hol mindenféle járvány évekre szokta megfészkelni magát.

Nem ügyel senki arra, hogy az engedélyezett nőnevelő-intézetbe az előirt tantervnek elég van-e téve.

Innen történik azon visszás állapot, hogy as elemi ismeretek, olvasás, írás, számítás, és a magyar nyelvtan elemi része, még fel sincs köllőleg dolgozva, vagyis a nők az alapismereteket

ott a Saint-Preux szikláját, hogy ez elköltözött nagy szellemnek beszélje el ott fájdalmait. Ekkor ismét így szól: Utazzunk el! és még sem utazik el és mindennap ujából elkezd megtenni távol és egyhangu körútját ama pavillon körül, hol szívét elvesztette.

— Igen, igen, így volt bizonyosan, szólalt fel Verez asszony. Azt kell hinni, hogy a bolygók is szeretik a nádot, és mégis félnek is tőle. — Ezért forognak mind csak körben körülte.

— Az igazat megvallva, felelt Horace, egyszerre visszanyerve komolyságát, ezzel nem épen úgy áll a dolog, miként a csillagászok magyarázzák.

— Az isten áldja meg azokat a tudósokat! szól Verez asszony.

S e szóknál szépen zsebébe csuszította a marquis levelét, melyet Horacnak visszakérni nem jutott eszébe.

— Valóban, szól az ifjú, szeretem s tisztelen nagybátyámat, s nem, a világról sem akarom kigunyolni őt. De ez esetben lehetetlen során sajnálkoznom. Csunya küldetést vállalt magára, és vegyük ehhez, hogy még most is hizeleg magának, hogy megyerheti a játszmát, s isten tudja még minő reményeket táplál... Istenem, mennyire várom, hogy elbeszélhessem a történetet Hortensianak! Mennyire fogja őt is mulattatni!

— Ha tanácsomat akarja követni, kedves gróf, egy szót, egyetlen szót sem fog neki említeni a dolog felől, veté ellen komoly hangon Verez asszony. Nevezzünk felette egymás közt, mint két iskolás gyerek, de ön tudja, hogy Hortensia nem igen szeret nevetni. Valóságos ne bánts virág ő, s a mi minket mulattatni tud, meglehet, őt sérti, vagy elkedvetleníti.

— Ez esetben isten őrizze, hogy szóljak!... Hanem, tilalma minden esetre megszorított.

jól meg sem emésztették, mindamellett, magyar, német, francia irodalmat, physisai, chemiát, nevelést, anthropológiát, növény és ásványtant magoltatnak a magán nőnevelők fejletlen tagjaival s így elpazarolják az időt, unalmassá teszik a tanulást, mert érthetetlen dolgok felületes és kísérletekkel nem fűszerezett magyarázata, lelki gyönyörűség helyett csak undort és unalmat támaszt a lélekben, s a helyett, hogy az értelmet és ítélőtehetséget fejtené, inkább kártékonnyan hat annak fogékonyására.

Ezen helytelen eljárás csak úgy lehetne megakadályoztatni, ha a nagyméltósági vallás- és közoktatási ministerium, hivatalos közgei által szorosan felügyeltetne arra, hogy a magán nőnevelőkben is ténéssek elég azon törvénynek, hogy elemi osztályaikban azok a tantárgyak, olyan kiterjedésben és alapossgággal tanítassanak, a melyek és a minő kiterjedésben más községi leányiskolákban tanítattak, hogy így a kellő összhang nőnevelő intézeteink közt meglebbe.

Továbbá nagy hiba az is, hogy magán nőnevelő intézeteinkben az iskolai év nem egy és ugyanazon időben veszi kezdetét, t. i. nem szeptember hó első napjával, s nem tartják meg szorosan a törvényt arra nézve, hogy időközben növendékeket fel ne vegyenek, mely körülmény igaz, hogy az intézet anyagi hasznára szolgál, de annál károsabb az elkésett növendékre, mert egyenlő lépést nem tarthatva a többiekkel, egész éve veszve van.

Nem kezdődvén szept. hó első napjával az iskolai év minden magán nőnevelő intézetben, természetesen következik ennek az a körülmény, hogy az intézet vizsgái sem esnek ugyanazon időre más községi és felekezeti leányiskolák viágáival, hanem épen olyan időre, a midőn a többi intézeteknek szünetelje van, és a tanítással szakmaszerűleg foglalkozó egyének távol létében, s ebből méltán vonják le némelyek azt a következtetést, hogy a magán nőnevelő intézetek kerülnek a nyilvánosságot!

Véleményem szerint az nem volna baj, ha nevelőintézteinkben súlyt fektetve a német, francia nyelv és irodalom tanítására, ez által az intézetet bevégzett nőink alaposan ismernék a nyugati népek nyelvét és irodalmát, meg tudnák ítélni azt, minő befolyással voltak és vannak ezek hazai irodalmunk fejlődésére, de ez nem lehet feladata sem a magyar házi nőnek, sem a nőnevelő intézeteknek.

Ép ezért hibáztatjuk azon körülményt, hogy nőnevelő intézeteink legtöbbszörre csak kecsgető czégek (firmának) használják a francia, német nyelv és irodalom tanítását, nemkülönben a zene és ének tanítását is, mert évek óta figyelemmel kísérve a városunkban működő nőnevelőket, nem ismerek városunkban olyan nőt, — ha csak évenként keresztl benn nem lakott az intézetben —

Olyan jó, oly mulattató e történetek! Vallja be, hogy cínos kis vigjátékok lehetne róla írni? Az lenne a czíme: „A róka, vagy a törbe került diplomata.”

— A czím tán kissé hosszú lenne, szól az öreg hölgy. — De hagyján! majd mikor megírjuk hirdetésünket róla, akkor elhatározzuk a czímet is.

V.

Közel tíz óra volt este. Az anya és leánya magukban voltak szalonjukban. Verez asszony himzett a ráma mellett. Corneuil-né bele-mélyedve egy pamlag-szögletbe ábrándozott; mivel most nem „elmélkedett”, tehát szabad „volt beszélni.

— Tehát holnap van a nagy nap, szólalt meg az anya, felemelve orrát varrásáról.

— Mit akar ezzel mondani?

— Azt, hogy Penneville ur szülötte világ-ra jött végre, időre, vagy idő előtt: azt nem tudom, s holnap szerencsések leszünk új magzatát megemésztetni. Arról biztosított, hogy kézirata épen hetvenhárom levélre terjed, sem több, sem kevesebb; azt pedig tudom már, hogy milyenek ezek az ő levelei. Legkevesebb két teljes óra lefolyta előtt nem szabadulunk tőle. Ennek az ördögös embernek oly tiszta, oly átható hangja van, hogy az ember hallja őt, a nélkül, hogy reá hallgatna; vagy akarjuk vagy nem, behat füleinkbe. Te igazán szerencsés asszony vagy édesem. A marquis jól mondta, hogy tudsz aludni, a nélkül, hogy észreveheted volna.

— Ez igazán kőtes izlésű tréfa, felelt vissza büszke hangon Corneuil asszony.

— Épen nem hibáztatás köpen mondtam; az ember úgy védi magát, a mint lehet, Apepi ellen; mindenki a maga módja szerint igyekszik menekülni a csepegés alól... Édes istenem! o

edves jó fiának lehetnek félzsegei, de az nem

a ki valamelyik nőnevelőnek köszönhetné a német és francia nyelv és ezek irodalmának helyes és alapos ismeretét, de köszöni annak, ha kis gyermekkorában társalkodónékkal együtt élve, később magán nyelvmesterektől a nyelvtant elsajátítva, azután önszorgalom által magát abban tovább kiképezte.

A hiba tehát abban fekszik, hogy sikertelen munkát végeznek akkor, midőn a német- és francia nyelv és irodalom tanítására oly sok drága időt fecsérelnék önkínül s ezáltal elvonják növendékeiket más hasznos tanulmányoktól, p. o. a magyar nyelv, helyes írás és fogalmazás alapos begyakorlásától, és a magyar irodalom megtanulásától, a melyekre pedig elodáztatatlan szükség van minden magyar nőnek.

Minekutánna kimutattam nagyjában a hiányokat, melyek miatt magán nőnevelő intézeteink a jelen kor kívánalmainak egyáltalában meg nem felelnek, önként támad azon kérdés az olvasóközség részéről, mi lenne tehát a teendő, hogy egy a kor kívánalmainak teljesen megfelelő nőnevelő intézetet léptethessünk életbe.

Az államnak kötelessége minden olyan alkalommal kezdeményezőként lépni fel, a hol egy államilag fontos miveldősi kérdés lép előtérbe.

Ezt teszik Anglia, Francia-, Poroszország és az Egyesült-Államok mindannyiszor, valahányszor egy általános érzett közszükségletnek kell eleget tenni.

Egyesek arra képtelenek, de ha képesek volnaik is, még eddig töképezésnek, vagy bankárnak nem jutott eszébe egyetemeket, muzeumokat, vagy növelőket alapítani, mert az ilyen műbefektetések csak tizedek, századok mulva jövedelmeznek, akkor is, nem anyagi, hanem szellemi kamatot.

Városunk századok óta fontos szerepet játszik nemzeti történelmünkben, nagy férfiak és kitűnő honleányokat nevelt a hazának, áldozott és áldozik naponként a haza szent oltárára, minden nevezetesebb társadalmi és politikai mozgalomban anyagilag és szellemileg részt vessen. Bércezes házámban mindig zászlóvivője volt miveldősi mozgalmainknak, megvédte — idegen ajku nemzetek közepette — az édes anyai nyelvet.

Mindezek azt hiszem elég érdemek aranzáve, hogy társadalmi életünk egyik elodáztatatlan szükségének kielégítésére, a kormány hathatós támogatását joggal elvárjuk.

Hogy emelhesünk kolozsvárt, — a már helyes neveléstani elvekre alapított elemi leányiskolák főibe — egy felsőbb leányiskolát, mely a kormány hathatós támogatása mellett, a jelenkor társadalmi miveltésének megfelelőleg, szak-képzett tanárokkal mindennemű taneszközökkel, felszerelve legyen. Mely a városnak egyik egészséges pontján, építészetiileg is izlésteljes, egészséges,

akadályozta azért, hogy a világon a legkitűnőbb szíve legyen, s más jó tulajdonai; s azt sem akadályozza, hogy imádvá legyen.

— Ej! igen, úgy van imádom őt, felelt vissza éles hangon Corneuil-né, vagy legalább azt mondhatom, hogy Penneville gróf nékem végtelenül becses, és kérem anyámat, ebben ne is kételkedjék.

Verez asszony ismét himzéséhez látott, s néhány percnyi hallgatás után felszólt: — Is-tenem! milyen kár!

— Mi az már megint?

— Milyen kár, hogy a nagybátya nem az unokács, vagy hogy az unokács, nem a nagybátya!

— Melyik nagybátyáról beszél?

— Miraval marquisról.

— Arról az öcseszeküvről? Arról a borzasztó öreg emberről?

— Te nem nézted meg őt jól, nem borzasztó ő teljességgel. Tekintete megnyerő, hangja éde, kezei puhák, kacázson gondolva, valóságos diplomatahoz, vagy főpaphoz illő kezek. Tehát nagyon kellemetlennek találod őt?

— Végetlenül.

— Igaztalan vagy, nagyon igaztalan; ez öreg ember több nemű érdemekkel bír. Először is marquis, a másik csak gróf, s a grófok, látom, csak ország-világban szeretnek kóborolni. — Továbbá nem hatvan ezer livre évi jövedelme van, hanem több mint háromszor annyi.

— Kétszáz ezer, tudom, szól Corneuil asszony. Mindezeket miért mondja most?

— Még egy másik előny: ha a marquisnak kedve jőne második házasságra lépni, nem volna szükség, anyja beleegyezését kérni ki szövetségéhez.

(Foly. köv.)

A „KELET” TÁRCZÁJA.
APEPI KIRÁLY.
REGÉNY.
IRTA:
Cherbuliez Viktor.

Második rész.
IV.
(Folytatás.)

Mihelytjéltértek a tágast s ott jélttek, a fiatal tudós így kiáltott föl:

— Oh! valósággal, e történet még is csak igen nagyon tréfás!

— Minő történet? miről van szó!

— Oh! az az én nagybátyám, szegény jó nagybátyám!

S Horace ismét hangosan elkezdett kacagni.

— Az istenért, magyarázza ki magát, szól Verez asszony.

— El! igen... „Oly szegénylős, mint egy róka, mely a tyúk hálójába esett!...” Ugy, ugy, én is tudom La Fontaine-omat, csak ugy, mint ő.

— De hát, ki az a tyúk? kérdezte Verez-né.

— Csak képzelje el, hogy nagybátyám örülten, halálosan szerelmes Hortensióba!

Verez asszony felugrott. — Ön oly mesét

világos tantermekkel ellátva, a természet eszközeivel is kellőleg felszerelve legyen.

Melyben a történelem nem csak négy, öt lapra terjedő iskolai kézi könyvekből, csakis a hódító háborukat, ezeknek dulsait, pusztításait tekintve adassék elő, hanem egyenesen arra kényszerítve az emberiséget a múlt eseményeinek és az akkori népek világnézetének és erkölcsi fogalmainak.

Hogy a nők is tudják érzékelni a múltban élt népek által szerzett szellemi kincs átvételét, hasznát, és tudják kellőleg méltányolni a történelem tanulmányának szellemi és anyagi értékét.

Ebben a kormány által segélyezendő felső leányiskolában, legyen a növénytan ugy előadva, hogy a növények elemi szervei, a sejtek, edények stb. nagyító üvegek segítségével legyenek szem elé tárva, a növények, ásványok és állatokban működő vegyelmek, kémiai úton vegyalkat elemeikre feloldva és kísérletekkel felvilágosítva adassanak elő, hogy ez által a nők is képesekké tétessenek az óriási léptekkel haladó természettudomány vívmányait megérteni s azokat élvezetel és haszonnal olvasni.

Ilyen alapossággal és szakértelemmel kellene tanítani a többi tantárgyakat is, és oda kellene törekedni, hogy a nők műveltsége egy bevégezett kerek egészet képezzen, mert nem minden nőnek jut osztályrésze az a szerencse, hogy az intézetből kilépve, tanulmányait tovább folytathassa.

Csak az ilyen irányban vezetett és kellő mennyiségű apparatussal felszerelt felső leányiskola felelhet meg azon célnak, hogy valódi műveltségű, kitűnő család-anyák nevelhessenek.

A valódi műveltség pedig megbecsülhetetlen kincs, mert gyűlöltté teszi a hiúságot, külczizomát, a divat után kapkodást; nem ismeri a minden bűnök szülő anyját, az unalmat, megtanítja a nőket helyes idő és munkabeosztásra, elvonja a világ híu csábaitól, megtanítja helyes irányban munkálkodni és munka által lenni boldoggá.

Megismerteti a nőket magasabb elhivatásával és rendeltetésével, megtanítja a jónak, szépnek és igaznak ismeretére és követésére, és megmentse őket a nagyobb társadalmi hibáktól, az erény igazi eseményképévé varázsolja!

Azt mondhatja valaki, hogy nézeteim előadásában, az önzés vezérelt és mint leányos apa „Cicero pro domo sua” beszéltem. A vádat elfogadom, az ilyen önzés erkölcsi kötelesség, nem csak a szülők, de az állam részéről is. Itt minden percnyi mulasztás, menthetetlen hiba, a legérzékenyebb oldalról vagyunk megtámadva, leánygyermekünk jövő sorsa függ attól, hogy lesz-e és mikor Kolozsvárra felső leányiskola! Videant Consules.

Asztalos János.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése. nov. 11.

(A bosnyák törvényjavaslat tárgyalása.)

Legelőször azt döntötte el a ház, hogy a hétélti ülésben, névsor olvasáskor távol volt képviselőkre nem alkalmaztatik a házszabályok intézkedése a napidíjak megvonása és a megrovás tárgyában; ezután a pénzügyi bizottság részéről beérkezett a jelentés, hogy a munkabétségekkel szemben az elvárásoknak megfelelően a munkások elégedettségét elérték, és a munkabétségekkel szemben az elvárásoknak megfelelően a munkások elégedettségét elérték, és a munkabétségekkel szemben az elvárásoknak megfelelően a munkások elégedettségét elérték.

Simonyi Ernő utal a berlini szerződésre, melynek egyik pontja azt rendeli, hogy monarchiánk foglalja el s igazgassa Bosniát s Hercegovinát. Az előadó, valamint a kormány előterjesztésében azt teszik hozzá, hogy erre nézve egy előleges megállapodás jött létre a porta s monarchiánk között, mely most kötelezővé vált. Mielőtt a ház e tárgyban tovább menne, helyénvalónak ítélték, ha a miniszterelnök hivatalos úton tudomást nyújtana mi foglaltatik abban a konvencionban.

Tiszta Kálmán miniszterelnök azt gondolja, hogy Simonyi a novi-bazári konvenciót kívánja. Erre nézve megjegyzi, hogy az a hivatalos lapban annak idején befoglaltatott. Fennálló gyakorlatnak szentit egyéb közlésnek szükségét nem látja. (Helyeslés jobb felől.)

Simonyi Ernő úgy hiszi, hogy a miniszterelnök nem kívánja, hogy a hivatalos lapot minden képviselő tartsa. Ő sohasem olvassa és szerinte nem is tudja: mi van benne. Áttérve a törvényjavaslatra, kijelenti, hogy mivel sem az egyik, sem a másik kormány nem viheti az okkupált tartományokban a közigazgatást, ruházást azt egy benszülött felelős miniszteriumra, melyet ott felelősségre vonhatnak. Azt az eljárást, hogy e tartományokat a boszniai miniszterium igazgatja, nem tartja helyesnek.

rál, törvényeinkkel nem tartja összeegyeztethetőnek.

Eber Nándor hosszabb beszédében indokolja: miért fogadja el a benyújtott törvényjavaslatot. Azt, hogy az okkupált területek kérdéseinek megoldása csak ideiglenes megoldás, a helyesbesebbnek tartja, mivel ideiglenes azok sorsa is és nem határozható meg, mennyi ideig fognak e megoldás azért is: mert ha a magyar parlament elé tartoznának ügyei, az osztrákok orrolnának meg érte, míg mi nem engednők meg azt, hogy a reichsrath intézkedjék fölöttük kizárólagosan. A mi azon kifogásokat illeti: miért tette a kormány azt, a mit tett a parlament megkérdése nélkül, legegyszerűbb válasza, hogy ez az egész világon egy szokás, hol a kormányok külügyi akciójukat ez eljárással megbénítani, sőt lehetetlenné tenni nem akarják. Anglia nemcsak okkupál, de háborút visel, országokat bont föl, s országokat teremt, fölhasználja a birodalom minden fegyveres és anyagi erejét anélkül, hogy a parlamentet megkérdésné s csak mikor már munkájával elkészül, akkor áll a képviselőház elé: konstatálja a megtörténteket. Az ország ha többséget teremt a parlamentben, e többség bizalmát bírja a kormány s e bizalomnak erejében, tehát a kormány azt, amit a haza érdekében jónak lát. De hogy tehessen, szükséges a szabad cselekvés, gáncsalan működés ereje s csak így remélhető az, hogy különösen a külügyi politika tekintélyes lesz Európában, s biztosítja érdekeinket kifelé. Magát az okkupációt illetőleg utal szövegre: minő a san-stefani békekötés, és minő a berlini szerződés? Csak e kettőt kell összehasonlítani arra, hogy lássuk, mennyit tett monarchiánk Törökország érdekében; s mennyire az ő érdekeiben van az okkupáció is. Törökország azon határok közt, melyben a háború előtt volt, annyi lázongó rendetlen elemmel meg nem élhetett volna; nem volna: nem volt rá ereje, mert a mi ereje van, azt a saját fájának fentartására kell fordítani, s nem más népek leigázására képeskölni. Most olyan határok közé van szorítva, melyek közt kifejlheteti erejét, hogy megszilárduljon önmagáért és a mi érdekeinkben is Oroszország ellen. A törvényjavaslat elfogadja.

Ezután Szende Béla honvédelmi miniszter Vidlicskay interpellációjára tegnap adott válasza olvasatát fel, mely fölött a ház tegnapelőtt a képviselők csekély száma miatt nem határozhatott. A ház a miniszter válaszáat tudomásul vette, mire az ülés véget ért. Holnap délelőtt ülés tartatik, melyen az általános vita folytattni fog.

KÜLFÖLD.

Az orosz diplomatiában személyváltozások vannak küszöbön. A londoni orosz követ, Suvalow gróf pár nap múlva elhagyja állomását és oroszországi birtokaira vonul vissza. Helyét, mint mai tudósítások jelentik, Lobanow herceg a konstantinápolyi muszka követ foglalandja el. — Gortsakoffról pedig londoni jelentések tudni akarják, hogy formailag beadt lemondását, de az államügyeket Giers, államtanácsos által vezeti. — Mithád pasáról pedig jelentik Konstantinápolyból, hogy végleg visszavonta lemondását. — Baker pasa kinevezetése az arméniai csendőrség parancsnokává legközelebb várható s ezzel a porta a reformok végrehajtását fogta megkezdeni tényleg.

Az Angolország és a porta conflictus előzményeiről írják a „Pol. Corr.”-nak, hogy a Layard és Mahmud-Nedim közti okt. 29-ki értekezlet eredménye nem felelt meg az Ázsiában behozandó reformok körül forgott s Mahmud-Nedimnek csak kitérő szavai voltak s a nagykövetnek nem adott formaszertű biztosítást, még kevésbé a jövő iránti biztosítékokat, mire Layard azt mondta: „Nekünk nem szavak, hanem tettek kellene.” Ugyanez értekezletnél Layard hír szerint ajálotta, hogy Baker pasa állíttassék föl Ázsiában mint a szultán és Viktoria királyné közös képviselője, azzal a megbízással, hogy a reformok végrehajtásánál vegye át a fővezetést. Mahmud azonban nem merte elvállalni a kötelezettséget, hogy a kinevezetést ajánlja a szultánnak, mert idegen beavatkozástól ép úgy irtózt, mint irtózik ma. — Kétségkívül jelentékeny nyomást fog kelteni Abdul-Hamidra gyakorolni, hogy rábírassék, hogy gyaurt és angolt nevezzen ki messzeterjedő teljes hatalmakkal a közigazgatás és igazságszolgáltatás reformálására Ázsiában.

Az első kényezesszók, melyhez folyamodnak, páncélhajóhad kiküldése volt a török vizekre. Ugy látszik, először Besikáha szándékoztak küldeni, de midőn Londonban megtudták, mily kinos benyomást tesz a szultánra ez az elhatározás, hogy a rendszabály hatását gyöngítse, Vurla mellett határoztak. Layard személyesen közölte a szultánnal az újsgót, ki állítólag azt felelte: „Mit szólnak majd az oroszok, ha látják, hogy „barátaink” járnak el így irántuk? Habbárátaink bannak velünk így, mit várunk ellenségeinktől?”

A szultán parancsára Musurus pasa Sawas pasától távirati megbízást kapott, használjon fel mindent, hogy az angol kormányt rábírja, hogy a szultán e személyesen sértő és kormányt sértő intézkedését elhagyja. A szultán a XIX. század utolsó negyedében hely-

estég azonban nem érzékelte kielégítő válasza a portához s attól tartottak, hogy az angol kabinet legalább azon lesz, hogy a hajóhadat — Vurla-ba irányozza. Az este el volt terjedve a hír, hogy Anglia a szultánnak egy kabinet alakítását tanácsolta Midhállal mint hadvezérrel, Khereddinnel, mint külügyminiszterrel és Sadykkal, mint pénzügyminiszterrel.

De az okok, melyek Angliát e komoly elhatározásra bírta nemcsak Kis-Ázsia közigazgatásának és reformjának kérdéseit illetik; a pénzügyi kérdések is fontos szerepet játszanak a jelenlegi válságban.

A pénzügyi tervezet, mely 2 millió lírát tűzött ki a konsolidált adósság kamatfizetésére, valamennyi miniszter helyeslésével talákozott és a török lapok által dícsértetett, már feladottnak tekintendő. A nagykövetségek által még el nem fogadott szabaddalmi illeték jövedelme nem szolgálhatna az új kombináció komoly alapjául; ezért a sóbányák helyettesítésével helyettesítették, melyek már három évről vannak zálogosítva.

A pénzügyi kérdése a török kormány legstrősebb és legkomolyabb nehézsége maradt és senki se tudja, hogyan találják a törökök kibúvót pénzügyi zavaraiából. A szeraskieratusnak csak listakészlete van, mely a csapatok élelmezésére egy hónapra elegendő.

Kossuth levele.

Collegno (al Baraccone)

november 4. 1879.

(Vége.)

Beszélgetésünk e fordulata vezetett a magyar mágnsokhoz.

Látogatott fölemlítette, hogy ő kissé ismeri a magyarországi viszonyokat, tudja, hogy a mágns osztály fel van mindazon requisitumokkal ruházva, melyek a nemzet életében egy osztálynak kiváló súlyt adnak: birtok, történelmi alap, társadalmi befolyás, sokaknál kitűnő intelligencia is stb. — hát nem tudja megérteni, hogy miért nem vetette — a súlyt, melylyel bír, hazája javára, az események mérlegébe.

En: Miért nem vetette? — Voila. — Ez az a nagy történelmi quesiun, melynél az ember lelke elborul. — En láttam ezt az osztályt (je l'ai vu à l'oeuvre) 1848—49-ben. Miért nem vetette akkor testületi súlyát a mérlegbe? — Pedig voltak ez osztályban férfiak, kiknek életet, vagyont áldozni kész hazafiúsága, mint egy világitó-torony állott társaik előtt. Hősök, martírok, megígáthatalan, tántoríthatatlan jellemek, kiknek áldozatkészségük a hazáért nem ismert határt. — Igaz, voltak ezek mellett amolyan kalculáló kétkulacosok is (példákat idézem), sőt akadnak muszkabehívők, muszkakezelők, árulók is — de ezek egyéni jelenések; rossz ember minden társadalmi rétegben akad. Nem ez volt a baj, a baj az volt, hogy a magyar mágnsak kar, mint testület, mint alkotmányos tényező, elhagyta a nemzetet, nem volt látható. A magyar alkotmány testületi súlyt adott a magyar aristokratának a nemzet közelében; s ezt számára a 48-iki törvények is feltartották és ez a súly hiányzott a nemzet sorsának mérlegében, a magyar aristokratia, mint institutio, mint alkotmányos tényező, nem ment Debreczenbe! Hányszor nem hallottam Perényit, azt a Perényit, ki ama kor történelmében egy kimagasló páratlan alak, mely egyedül áll, hányszor nem hallottam keservesen panaszkodni, hogy kérelem, rimánkodással, fenyegetéssel, levelezéssel, futkározással hetek alatt sem képes egy förendi házat összehozni; s mikor aztán óriási fáradsággal egyet még is összehozott, hát az olyan sovány volt, hogy szomorúság volt rá nézni. Azt a néhány „hűt és hazafit” kivéve, a született független magyar förendiség távolléte által tündökölt. A magyar közélet épületének két alkotmányos oszlopa közül az egyik hiányzott az egész szabadságharc alatt. Ez a hány döntötte meg a hazát, ha ez a hiány nincs, ha a magyar aristocratia, mint alkotmányos tényező, mint institutio helyt áll a nép, a nemzet mellett, sem az önzalomszerzés nem ver győke-re a hon vérel áztatott földjében; sem a pártos visszavonás nem burjánzik fel, sem árulás nem lesz lehetséges, sem el nem bukunk; hanem, mert a förendi kar mint institutio nem volt Debreczenben, hát néhány, a haza iránti kötelességről megfejtkezett egyének lehetségesé vált magukat pozsonyi vagy hová is való conventiumukban, mint instituciót prezentálni a czár előtt, s a muszka behívásra a magyar förendiség kívánatának pecsétjét rá hazudni.

Hát arra a kérdésre: hogy a keleti bonyodalmak kérdésében a magyar förendikar miért nem vetette súlyát az események mérlegébe? feleletem az, hogy azért, a miért 49-ben sem vetette, azért, mert a magyar förendek soraitban mindig voltak s most is vannak minden tekintetben kitűnő hazafiak, de a magyar förendiség, mint alkotmányos tényező, mint politikai institutio valóságos anachronismus. Gleiche Rechte, gleiche Pflichten volt Széchenyi kedvenc mondata. Privilegiumok számára nincs a XIX. század utolsó negyedében hely-

Perényit úgy említettem, mint egy páratlan kimagasló alakot, mely egyedurál. Annak a francziának, kitől beszélgetésünk, oly „bocsásd meg nekünk a mi kenyerünket” alakban került valami hypotheticus Peyramont tolla alá, nem magyarázgatam bíz én, hogy mi okon mondtam azt Perényiről.

Hát most alkalmat veszek elmondani. Jegyezzék fel az élők a jövőnd számára, méltó a feljegyzésre.

Bécsben voltunk sanctionáltatni a 48-iki törvényeket. Valami zajos fogadtatásról annyira nem is álmodtam, hogy még szegény állott, ideges nőmet is magammal vittem — Bécsen látni.

Es lön az a váratlan, bámulatos jelenet, mely engem, az egyszerű magyar polgárt, a Bécsben idegent, azon különös helyzetbe tett, hogy azt mondhasam az ő bécsi Burgban a fejedelmi háznak: ich schaffe Ruhe dem Hause Österreich in Wien, a mint erről a nagyméltóságos országos küldöttségnek nyomban in pleno jelenést is tettem.

Ama fogadtatási jelenet után szerettek magánaink közül sokan szállásom nappalijában időzni. Nem csoda, sok furcsát lehetett ott látni, hallani, gyakran ott üldögélt őrahórszat, némán melázva Széchenyi is, ki az előtt lakom később soha át nem lépte.

Mindjárt első este Perényi késő éjjelig ott maradt — utolsónak maradt; s mikor már csak kettecskén valánk, imígyen szólt:

„Barátom! ez itt már forradalom — majd lesz nálunk is. És ez a forradalom azzal a beszéddel csinálódott, melyben azt mondtad, hogy a magyar királyi és osztrák császári korona közti ellentétet alkotmányossággal ki lehet egyenliteni. Tudod-e te, hogy te ezzel egy nagy abszurdumot mondtál? — Nem lehet azt kiegyenliteni. Ezek az emberek itt körüléd mind azt képzeli, hogy csak a szankcio legyen meg, minden jól lesz. Dehogyan lesz. Hisz azt a szankciót így-amúgy majd csak hazavisszítik. De tudod-e, miért visszítik haza? Azért, mert megcsalnak. — Nem lehet azt az ellentétet kiegyenliteni; vagy osztrák egységes birodalmi provincia, vagy elválás. Minden, a mi e kettő közt van, csak amolyan czafrang, melylyel magunkat ámitjuk, hogy állami életünk rongyait ne lássuk. Ily időben jó az embereket ismerned, hát én tudodra adom már most, hogy engem a czafrang nem ámit, nekem a provinciáskodás nem kell: én el vagyok határozva a másik irányba, menni — lögy bizonyos bennre, a dolgok oda fognak menni, oda kell menniük — én készen vagyok menni a végletekig győzelemre, ha lehet, az akasztófára ha kell, én megyek. Ezt akartam tudodra adni.

En megilletődéssel néztem férfias arcába, a mint e nagy dolgokat oly indulatlanul, nyugodtan beszélte, mintha egy sakkjátszmáról szólna, és azt mondom neki: te látnok vagy, a látnok hivatása népet vezérelni. Vezesd nemzetedet.

Ő elmosolyodott és ennyit mondott: a veszer nem csinálja magát, ő csinálódik; a veszeres a körülmények adják, nekéd adták, vond igazdat te szegény, kötelességed. Jó éjszakát —

Es én vontam igámát. Igen nehéz volt. És még olyanok is akadtak a kik irigyelték, és az irigység szűlte gyűlölet dühét még a számkivetésbe is elvitték. És még megérem, hogy magyaroknak sem lesz szabad magamat neveznem. Azt pedig már megérttem, hogy emberek, kik saját tegnapjukat is elfelejtették; kik ama nagy idők névtelen felisteneinek m'g csak az „erkölcsi elismerés” adóját is elfelejtik megadni, engem, már hogy engem „feledékeny kortársnak” neveznek el. — Semmit sem tesz.

De neked, e kimagasló alak, ki abból az időből oly páratlan egyedül állasz, nekéd leborulok emléked előtt... mesterem!

Kossuth.

A kolozsvári színház ügye.

A „Magyarország” írja: A hozzánk érkező kolozsvári lapokból látjuk, hogy az ottani színház ügyei napról-napra jobban zavarodnak. A „Magyar Polgár” szerkesztője formális hajtóvadászatot intéz Molnár ellen (még a derék Teleky Sándort is rá vette, hogy egy dárdat hajtsa Molnárra) s mindennap azt papolja, hogy Molnár kompromittálta a kolozsvári színházat. Legújabb számában a lap élén, vezércikkben, a következőket jelenti ki:

„A kolozsvári színház anyagi és morális ereje egyre rohamosabban hanyatlak; czéltalan, terv nélküli experimentációk emésztik azt sok év óta, s a veszedelmes processus már-már odáig haladt, hogy ma-holnap egész komolyságban előtérbe fog lépni a kérdés: bír-e színházunk az életképesség feltételével, vagy nem? — És mikor valamely ügy már e szomorú kérdéshez jutott, rendszerint csak az van még hátra, hogy a szétbomlás utolsó stádiuma constabáltsassék.”

Ezzel szemben a Kelet (mely a kolozsvári intelligencia közönsége s mint ilyen, nagyobb súlylyal bír a Magy. Polgárnál) határozottan Molnár pártjára áll és legutóbbi számában így nyilatkozik róla:

„Molnár művezetői működésével teljesen meg van elégedve közönség és sajtó egyaránt;

rendet, fegyelmet teremtett, a közönség érdeklését ismét felkeltette; élénk és változatos műsort tudott összeállítani, az előadások jósága ellen általában méltányos kifogást nem lehet tenni. | Egyáltalában úgy vezeti a színházat, mint előtte még egy művezető sem.”

Tessék ebből eligazodni! Két homlokegyenest ellenkező vélemény van előttünk, melynek egyike azt mondja, hogy „csak az van még hátra, hogy a szétbomlás utolsó stádiuma constabáltsassék”, a másik pedig azt, hogy „Molnár egyáltalában úgy vezeti a színházat, mint előtte még egy művezető sem!” Lehetetlen a tájékozunk magunkat a teljes igazságra nézve, de azt látjuk, hogy meg van a zűrzavar. Közbe-közbe olyanféle hírek hoz hozzánk a Királyhágó felől fujdogáló szél, hogy K. Papp M. interudans akar lenni Kolozsvárról. Mi innen Budapestről nem avatkozhatunk a dologba, mert nincs előttünk az ügy a maga megkívántatott részleteivel, de sajnálatunkat szabadon kifejezhetjük a fölött, hogy a kolozsvári színház ügyeiben újra beállott a vi-szálkodás. A baj mindenesetre meg van és ezen segíteni kell, még pedig úgy, hogy egyenltsék ki a dolgot kölcsönös belátással.

A hármaz igazgatóságadjon Molnárnak szabad kezét a művezetésben, Molnár pedig ne tekintse jogai csorbitásának vagy plané) sértésnek, ha a hármaz igazgatóság adminisztratív ügyekben utasításokat ad és super-revisiót gyakorol. Molnár művezetői képessége és jártassága elismert tény — e fölötti kár is vitaközi a „Magy. Polgár” trón praetendensével, a ki Gy. P. elmélete szerint született tragikai hős, mert „hiszi, hogy joga van” — e képességnek a kolozsvári színház hasznát veheti, ha az ottani intéző körök döntést ellenőrzéssel és kellő jó akarattal rendelkezésre bocsátják a kívántató eszközöket. Ha annak csak a fele áll, a mit a „Kelet” ír, hogy „Molnár egy vezetői a színházat, mint előtte egy művezető sem”: már akkor kár volna ki nem egyenliteni a vi-szás ügyet és kár volna oly emberek javára eldönteni a dolgot, kik e bonyodalmat állítólag saját hasznukra idézték elő.

Arról még eddig nem értesültünk, vajjon Molnár mit határozott e helyzettel szemben, de azt az ő részéről helytelenítők, ha nem várná a megoldás alkalmas idejét s már most sietne sértett önértetének az áltai kielégítést szerezni, hogy hirtelenében beadná lemondását. A kiegyenlítés, a mily kívánatos, ép oly könnyű, ha a kölcsönös belátás megvan hozzá. Kolozsvárról — egy ottani előkelő egyéntől — tegnap levelet kaptunk, melyben az illető indítványozza, hogy a kormány, mely subventiót ad a kolozsvári színháznak, oda is küldjön királyi biztost, mint annak idején a nemz. színházhoz, hogy személyes meggyőződést szerezzen az ügyek állásáról. Intézzék el az ügyet mihamarabb, higgadtan és mellékerdekek regardirozása nélkül. Szeretjük hinni, hogy a kolozsvári intéző körök a kolozsvári színház dögát nem tekintik annak, a minék a „Magyar Polgár” tekintí: Papp-sajtnak!

Ujabb adat

PETŐFIRŐL

Lepácesek János járási orvostól Sz. Régen 1879. okt. 1-ről keelve alábbi levelet vettem:

„Igen tisztelt ügyvéd ur!

Becses sorait vettem, melyre vonatkozólag tisztelttel értesítem: hogy a dícső emlékü Petőfi Sándor halála idejét és helyét illetőleg tiszta tudomásom nincsen, hanem annyit tisztán és határozottan merek állítani, hogy én Petőfi Sándort a dévai vár fellobbanása napján*) éjszaka 11 és 12 óra között Lugosán a Bem generalisnak a dévai vár fellobbanásáról tett jelentésem megtétele alkalmával a generalis szál-lásán láttam és beszéltem is vele, és minthogy a generalisnál (Bem körül), mint a kinek orvos voltam, Petőfivel gyakrabban találkoztam, meg-jelenésemet észrevette, engem mint bizalmas embert tréfás és karikatúrai positióban fogadott. A dévai vár fellobbanása után egy pár nap múlva visszajöttünk Erdélybe, Dévánál megtörtént a fegyverletétel.*) a generalis csekély fedezettel visszautazott Ruszberg felé Orsovánál, Petőfi Lugoson túl nem láttam, a generalis Stabnál. Itt meg kívánom említeni, hogy a császáriak Lugost esata rendjén foglalták el, és így történt a visszavonulás Erdélybe, Dévára, a hol is capituláltattak.

Hogy tehát Petőfi Segesvárt esett volna el, ez nem való, mert a dévai vár füstbemenetelén későbbi, ugyszólvá Erdélybe már utolsó catastrofa.

A mi pedig a segesvári csatát illeti, mag-gal szemelyesen jelen voltam és részt vettem, a történeteket tudom, most röviden írok csak annyit, hogy a hirtelen (estefelé) szétvert sereg futásnak indult, a generalis is sötétben Sál-táskeresztúra érkezett valami Ganicza nevű ur-hoz, — hova én is éjszaka (per pedes) érkeztem — másnap reggel az említett ur összeron-gyolt hintóján hátrán: a generalis, őn, és egy

*) Kővári L. szerint 1849. aug. 14-én.

**) K. L. szerint 1849. aug. 18-án.

Hirdetmény.

A városi tekintetes képviselői bizottságnak folyó 1879-dik évi Junius 20-án 83. közgyűlési szám alatt hozott végzése alapján, a fegyvergyakorlatokra bevonuló katonaság számára, összesen 34 fasátor fog a város költségén felépíttetni. Ezen sátraknak, valamint azokhoz szükséges kiegészítő nyári konyhák és szükségességeknek a jövő 1880-dik év Május 15-ikére leendő felépítése vállalat útján fog kiadatni; erre nézt **folyó év November 24-én** nyilvános árlejtés tartatik, a tanácsház 10-ik számú szobájában délelőtt 9 órakor.

Az összes építkezés előirányzott költségvetése 10,581 frtot és 88 krt tesz o. é. Ezen árlejtésre vállalkozni kívánók, azon figyelemzetéssel hivatnak meg — hogy köteles minden vállalkozni kívánó, az irt és előirányzott költségvetési összegnek 5 azaz öt %-kát kész pénzben, vagy értékpapirokban tőzsdei árfolyam szerint számítva, az árlejtés megkezdése előtt, az árlejtési biztos kezéhez letenni, vagy írásbeli zárt ajánlatához hozzá csatolni, mely összeg az árlejtés bevégezése után a leendő vállalkozó által 10%-ra lesz kipótlandó.

Az építkezési terv, alaprajzok, költségcsatolás és az árlejtési feltételek a tanácsház 10-ik számú szobájában mindennap a délutáni hivatalos órákban megtekinthetők, hol kíváncsúlomra részletes felvilágosítás is készséggel megadatik.

Kolozsvár sz. kir. város tanácsának 1879-ik év November 7-dikén tartott üléséből.

SIMON ELEK, polgármester.

HUTFLESZ KÁROLY

(42)

KOLOZSVÁRT,

(44—*)

megvásárol mindenem magyar és osztrák állampapírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénzemekeket, s leszámított escomptírt) mindenféle nyerményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt, s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken törtéendő bármily összegű fizetéseket.

AJÁNlja DÚSAN ELLATOTT

FÜSZERTÁRÁT, BÖRKERESKEDÉSÉT,

ugy saját gőz- (henger-) malmi

L I S Z T E T,

ugy szintén kitűnő minőségű

lagygyugyertya és szappan-gyártmányait.

(389)

Dr. Fáykiss

(3—5)

Szepesi kárpát-növény-kivonata 1 üveg használati utasítással 75 kr.

Szepesi kárpát-növény-cukorkák 1 skatulya használati utasítással 35 kr.

Szepesi kárpát-növény-thea csomag használati utasítással 50 kr., kisebb 25 kr.

Mell- és tüdő-betegeknek!

Tíz év óta a legjobb sikerrel használtattak és ajánlottak: köhögés, hurut, rekedtség, köh-hurut (szamárhurut), nátha (influenza), székeli bajok, oldalsórák, kifejtett torokgyulladás, tüdőgyulladás és egyéb kimerítő és gyengítő betegségekben. Valódi minőségben kaphatók magánul a készítőnél **Fáykiss József**, gyógyszerésznél Temesvárt (Józsefváros); Budapest: **Török József**, gyógyszerésznél, királyutca 7. sz.; **Thallmayer és Seitz**, kereskedőknél és **Edesutty L.**, Erzsébet-tér 1. sz. Besztercezőn: **Fischer**. — Nagy-Szebenben: **Reisenberger és Thallmayer**. — Kolozsvárt: főraktár **Biró János** gyógyszerésznél.

A LEGOLCSÓBB

T Ü Z I F A

van a gőzfűtőgépénél Kolozsvárt, a vasút mellett, a hol is

4 KÖBMETER EGY ÖLBE RAKVA

Hasáb. Kurtára felaprított

I-od rendű bükfa	12 frt — kr.	13 frt 60 kr.
II-od " tölgy és bükfa	11 frt 20 kr.	
III-ad " hántott fa és más	9 frt 60 kr.	12 frt 60 kr.

a házhoz szállítva árultatik.

A valódi 4 köbméteres ölek és ezeknek tömött rakásáról saját rakási helyiségben meggyőződést szerezhetni. Ha pedig a t. vevő azt kívánja, hogy a fa lakásán is öle rakassék, akkor ölenként még 25 kr. felülfizetendő.

Megrendelések elfogadhatók Vögel Károly ur útleletében, valamint lakásomon: fapiac-sor 2. számú háznál.

SZENTJÁNOSI FERENCZ.

TÉLI IDÉNYRE.

Divatáruban, női készruháknak és felöltőkben legnagyobb választék

ORELLI HUGO

divatáru raktárában Kolozsvárt

főter 17 szám.

LEGUJABBAN MEGÉRKEZTEK:

- 10,000 méter szőr és posztó női-ruha kelme
- 6000 " fehér és színes parchet és kálmuk
- 5000 " legjobb mosó karton és háziszőttés
- 2000 " Fekete Terno
- 1500 darab különböző hárász kendők és belépők
- 1000 " szalagok és ruha díszek
- 500 pár brünel és bőr-czipők
- 150 darab kész női és gyermek kontós
- 600 " különböző alaku téli felső és köppeney

Pipere cikkekben és rövid árakban legnagyobb választék. Miederekből gyári raktár darabja 80 krtól 5 frtig.

Ezeket kívül: női kalapok, férfi és női fehérneműk, paplanyok, kitűnő schifonok, nagy mennyiségű nyakkendők, s minden e szakmába vágó cikkek feltűnő jutányos árban kaphatók.

Kívánatra: 24 óra alatt műtermemben egy női ruha a legelegánsabbul elkészíttetik.

A n. érd. közönség becses pártfogását kérve

(387)

(3—8)

tisztelettel: **A FENNEBBI.**

Ne köhögj!

Pietsch L. H. és társától Breslauban, méz-növény-malata-kivonat és pergelt cukor. — Kapható Kolozsvárt: **Széky Miklós** gyógyszerésznél.

Szívesen bizonyítom Tekintettségnek, hogy a **Ne köhögj** (méz-növény-malata-kivonat) Pietsch L. H. és társától Breslauban, 5 üvegese elhasznála után, idült mellbajomat lényegesen kedvezően enyhítette s a gyógyulást elősegítette sat.

Alázatos szolgálja Henke Fr., prépost, kath. plébános Bombstban. Számos elismerésen kívül **Ö szentsége XIII. Leó pápától** is bíruak egy áldást osztó megköszönő iratot.

Megjelent és Kolozsvárt

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvkiadó s könyv- és zeneműárusnál **k a p h a t ó:**

Magyarország tiszti czim- és névtára.

1879.

Ára 4 forint.

Athletikai gyakorlatok.

A szövegbe nyomtatott 143 ábrával.

Gr. Eszterházy Miksa (Viator)

cikkekével bővítve összeállította MOLNÁR LAJOS.

Ára 2 frt 50 kr. Kötte 2 frt 80 kr.

Boccaccio

100 vig elbeszélése.

(II Decamerone.)

Az olasz eredetiből fordítva.

Bevezetéssel és Boccaccio életrajzával. Két kötet ára 3 frt.

Magyarország magassági és vízrajzi viszonyainak térképe.

Tervezte és rajzolta HÁTSEK IGNÁCZ. Ára 40 kr.

ERDÉLY s különösen a székelyföld közgazdasági jelene és jövője

az erdélyi gazd.-egylet egy tagjától. Ára 40 kr.

Postán küldve 45 kr.

hogyha az ára postautalványban küldetik.

Rab Ráby.

Regény. JÓKAI MÓR-tól.

Rajzokkal és a szerző arcképével. Három kötet ára 5 frt.

STEIN JÁNOS

m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,

ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT.

a melynek helyiségei a legutóbbi időben tetemesen megrövidítve és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvők, a **könyomdát** kitűnő metsző kezeli. A **nyomdai munkák** kiállításához szükséges anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPIR GYÁRI ÁRBAN SZAMITTATIK.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legjutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy e nemből bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindenemű és nyelvű **könyvek**, bármiféle **rovatos ívek**, **körlevelek**, **árjegyzékek**, **számlák**, **nász- és vigalmi jelentések**, **névjegyek**, **meghívó-jegyek**, **tánczrendek**, **gyógyszertári-jelzetek**, **bor- roszolis- és más vignettek**, **újévi és más alkalmi üdvözlők**, **baromtylevek**, **vásároczédulák**, **hirdetmények**, bármely nagyságu **falragaszok**, szóval minden e szakba vágó munkák **ízletes kiállítását** elvállalja.

Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előljáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös szult fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. cikk életbeléptetése tárgyában a m. kir. belügyminister ur által az **arvaszékek részére kibocsátott ügyrendben előforduló nyomtatványokból** —

melyekből kizárólag tart — **kismennyiségben kőncz számra** is jutányos árban szolgál.

1879.